

Türkiye'nin ihracatı Ekim'de yıllık yüzde 20.2 artışla 20.8 milyar doları aşarak tüm zamanların en yüksek aylık ihracatına ulaştı. Yılın 10 ayında 181.8 milyar dolar, son 12 aylık dönemde 215.7 milyar dolar ihracatla yeni rekorlara imza atıldı.

İHRACATTA yeni rekorlar kırmaya devam ediyor. Ekim'de tüm zamanların aylık, 10 aylık ve son 12 aylık ihracat rekoru kırıldı. Ticaret Bakanlığı'nın açıkladığı verilere göre, genel ticaret sistemi (GTS) kapsamında Türkiye'nin ihracatı 2021 Ekim'de geçen yılın aynı ayına kıyasla yüzde 20.2 artarak 20 milyar 807 milyon dolara yükseldi. Ekim'de Türkiye'nin ithalatı yüzde 13 artışla 22.3

Prof. Dr. Murat ŞEKER / İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi

"TCMB bu ay politika faizini sabit tutar"

İhracattaki artış devam ediyor ancak ithalata bağlı bir dış ticaret yapımız olmasından dolayı ithalat da yükseliyor. Dolayısıyla döviz kurlarındaki yükseliş ihracatı doğrudan doğruya etkilemiyor. İthal girdi malın fiyatı yükseldiği için ihracatta artış düzeyi istenilen seviyeye gelemiyor. Özellikle bazı sektörleri etkileyen elektronik parçaların temini sıkıntısı PMI endeksini geri çekiyor. Bu durum önümüzdeki dönemi de olumsuz etkileyecek. Enflasyondaki artış trendinin devam edeceğini düşünüyorum.

Üretici fiyat endeksindeki yükselişin tüketici fiyatlarına yansımaya artış ivmelenen. Özellikle enerji fiyatlarındaki yükseliş öncelikli olarak üretici enflasyonunu, ardından tüketici enflasyonunu artıracak. C endeksinde artışın devam edeceğini düşünüyorum. Merkez Bankası'nın bu ay faizleri sabit tutacağını düşünüyorum.

milyar dolara yükselirken, dış ticaret dengesi yüzde 39 azalışla 1.5 milyar dolar açık verdi. Ekim'de ihracatın ithalatı karşılama oranı yıllık bazda 5.6 puan artışla yüzde 93.4 oldu. 2021 yılı Ocak-Ekim döneminde Türkiye'nin ihracatı yüzde 33.9 artışla 181.8 milyar dolara, ithalatı yüzde 22.5 artışla 215.6 milyar dolara yükselirken, bu dönemde dış ticaret dengesi yüzde 16 azalışla 33.8 milyar dolar açık verdi. Yılın 10 aylık döneminde ihracatın ithalatı karşılama oranı 7.2 puan artışla yüzde 84.3 oldu. Son 12 aylık dönemde Türkiye'nin ihracatı yüzde 28.9 artarak 215.7 milyar dolara yükseldi.

Ekim'de Türkiye'nin en fazla ihracat yaptığı ülkeler sırasıyla 1.69 milyar dolarla Almanya, 1.3 milyar dolarla ABD, 1.2 milyar dolarla İngiltere oldu. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre Ekim'de 2.6 milyar dolar ihracatla otomotiv sektörü ilk sırada yer alırken, bunu 2.3 milyar dolarlık ihracatla kimyevi maddeler sektörü, 2.3 milyar dolara yaklaşan ihracatla çelik sektörü izledi.

TÜFE AYLIK YÜZDE 2.39 ARTTI

Gelelim geçen haftanın en önemli yurt

içi verilerinden enflasyona. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre tüketici fiyatları endeksi (TÜFE), Ekim'de bir önceki aya göre yüzde 2.39 artarken, yıllık enflasyon bir önceki aya göre 0.31 puan artışla yüzde 19.89 oldu. Enflasyon gerçekleşmesi genel piyasa beklentilerinin altında kaldı. Enflasyondaki artışa en belirgin katkı, enerji ve tütün ürünlerinden geldi. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) aylık fiyat gelişmeleri raporuna göre enerji fiyatları Ekim'de yüzde 4.58 arttı. Bu dönemde petrol, propan, bütan, kömür gibi enerji fiyatları dolar bazında kayda değer bir oranda yükselirken, Türk Lirası'ndaki görünüm ile birlikte yurt içi enerji kalemlerinde yüksek fiyat artışları kaydedildi. Yıllık enerji enflasyonu Ekim'de 2.99 puan yükselerek yüzde 25.76 oldu. Ekim'de üretici firmaların sigara fiyatlarında 1 TL fiyat artışına gitmeleri nedeniyle tütün ürünlerinin tüketici enflasyonuna etkisi 0.30 puan civarında oldu. Gıda ve alkolsüz içecek fiyatları Ekim'de yüzde 1.92 artarken, grup yıllık enflasyonu bir önceki yıldaki yüksek bazın da etkisiyle 1.38 puan gerileyerek yüzde 27.41 ile yüksek seyrini korudu. Bu dönemde B ve C gösterge-

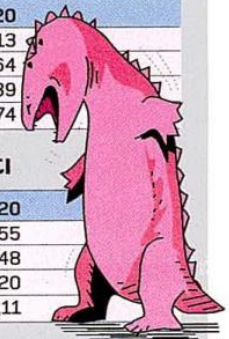
TÜFE Ekim'de aylık yüzde 2.39 arttı

TÜFE değişim oranları (%), Ekim 2021	Eki.21	Eki.20
Bir önceki aya göre değişim oranı	2,39	2,13
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim or.	15,75	10,64
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı	19,89	11,89
On iki aylık ortalamalara göre değişim oranı	17,09	11,74

Yİ-ÜFE Ekim'de aylık yüzde 5.24 arttı

Yİ-ÜFE değişim oranları (%), Ekim 2021	Eki.21	Eki.20
Bir önceki aya göre değişim oranı	5,24	3,55
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim or.	37,34	17,48
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı	46,31	18,20
On iki aylık ortalamalara göre değişim oranı	36,20	9,11

Kaynak: TÜİK

Prof. Dr. Sinan ALÇIN / İstanbul Kültür Üniversitesi Rektör Yardımcısı

“Dış ticarete kur etkisini daha fazla hissedeceğiz”

Normal koşullarda yılın son çeyreği, enflasyonda pozitif baz etkisini gördüğümüz bir dönemdir. Dolayısıyla enflasyonun yönünü aşağı çevirmesini bekleriz. Ancak TCMB de yıl sonu enflasyon tahminini 4.3 puan artışla yüzde 18.4'e çıkardı. Ekim'de mevcut enflasyon oranı TÜFE'de beklentinin altında gelmekle birlikte özellikle Yİ-ÜFE'de artış oranı yıllık bazda yüzde 46.31'e çıktı. Bunun gerisinde de enerji fiyatları yatıyor. Mevcut durumda küresel bir risk olarak enerji fiyatları TL'nin de değer kaybetmesine paralel olarak, Yİ-ÜFE'nin önümüzdeki aylarda yüksek seyredeceğini gösteriyor. Buna bağlı olarak da en azından bahar aylarına

tüketici fiyat endeksinde geriye doğru bir dönüş beklemiyorum. Gıda fiyatlarındaki artış tahminlerin üzerinde. Bir taraftan araçlar sorunu öte yandan pandeminin etkisiyle küresel gıda fiyatları endeksinde de ciddi artışlar yaşanıyor. Önümüzdeki dönemde enerji ile birlikte gıda fiyatları da enflasyon artışını körükleyecek. Dış ticarete kur etkisini daha fazla hissedeceğimizi bir dönem yaşayacağız. İlk olarak ithalat harcamasında hızlı bir artış göreceğiz. Orta vadede ise kurların artmaya devam ettiği benzer bir tabloda ihracat gelirlerinde artış görebiliriz.

lerin yıllık enflasyonları sınırlı bir oranda gerilerken, göstergelerin yakın dönem eğilimlerinde Ekim'de de yavaşlama kaydedilmekle birlikte yüksek seviyeler korundu.

TÜİK verilerine göre TÜFE'de ana harcama grupları itibarıyla 2021 yılı Ekim'de aylık bazda en az artış gösteren ana gruplar yüzde 0.17 ile eğitim, yüzde 0.51 ile eğlence ve kültür ile haberleşme oldu. Ekim'de aylık bazda artışın en yüksek olduğu gruplar yüzde 7.56 ile giyim ve ayakkabı, yüzde 5.97 ile alkollü içecekler ve tütün, yüzde 2.43 ile ulaştırma olarak belirlendi.

YENİDEN DEĞERLEME ORANI YÜZDE 36.20

Ekim'de yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) aylık yüzde 5.24 artarken, yıllık enflasyon bir önceki aya göre 2.35 puan artışla yüzde 46.31 oldu. Tüketici fiyatları üzerinde üretici fiyatları kaynaklı baskılar sürdü. TÜFE ile Yİ-ÜFE arasındaki makas açılmaya devam etti. Ekim ayı enflasyon verisinin açıklanmasıyla 2022 yılında trafik cezası, harçlar ve bazı vergi türlerinin artışında uygulanacak yeniden değerlendirme oranı da belli oldu. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından açıklanan yeniden değerlendirme oranına esas teşkil eden (Ekim itibarıyla) 12 aylık ortalamalara göre Yİ-ÜFE yüzde 36.20 artış gösterdi. Cumhurbaşkanının bu oranı yüzde 50 artırma ya da indirme yetkisi bulunuyor.

Enflasyon verilerini değerlendiren Ankara Medipol Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Abuzer Pınar, Ekim'de üretici fiyatlarındaki artış zirve yaparken bu fiyatlarla tüketici fiyatları arasındaki farkın da tarihi yüksek seviyeleri gördüğünü vurguladı. İlk bakışta giyim gibi mevsimsel etkiler göze çarpsa da küresel enflasyonun da etkisinin gözlemlendiği genel bir sorun ile karşı karşıya kalındı-

Prof. Dr. Abuzer PINAR / Ankara Medipol Üniversitesi Öğretim Üyesi

“Kur ve tedarik avantajı öne çıkıyor”

Ekim ayı itibarıyla ihracattaki yükseliş devam ediyor. Türkiye'nin ihracatında iki temel avantaj öne çıkıyor. Bunlar kur ve tedarik avantajı. Küresel salgının etkisi devam ederken küresel tedarik zincirlerindeki sorunlar da hala devam ediyor. Ayrıca Çin ekonomisindeki bazı riskler ve büyümede beklenen ivmenin olmaması, siparişlerin kısmen ülkemize kaymasına neden oluyor. Döviz kurundaki yükseliş de ihracat üzerindeki olumlu etkisini sürdürüyor. Küresel ekonomideki gelişmeler açısından ihracattaki artış eğiliminin sürmesi beklenir. Ancak üretim maliyetlerindeki aşırı yükselme bu artış üzerinde bir kısıt oluşturacaktır. Kuldaki yükseliş ihracatımızı cazip hale getirirken aynı zamanda yurtiçi maliyetleri yükseltmektedir. Bu maliyetler kısmen de olsa yurtiçi fiyatlara ve ücret taleplerine yansıtıldığından önümüzdeki dönemde ihracattaki avantajı bir ölçüde sınırlayabilir.

ğim ifade eden Pınar, enflasyondaki seyrin küresel emtia fiyatlarındaki seyre bağlı olacağını söyledi. Pınar, “Üretici fiyatlarında aşağı yönlü bir eğilim başlamadıkça tüketici fiyatlarında da düşüş beklenemez. Mali-

yetlerdeki artışın nihai tüketiciye yansımaları talep koşullarına bağlı. Bu yüzden kısmi bir yansıma görüyoruz. Ancak küresel maliyetlerdeki artışın devam etmesi halinde bu yansıma kaçınılmaz hale gelecektir” dedi.

İMALAT PMI EKİMDE 51.2 OLDU

Ekonomik büyümenin öncü göstergesi olan imalat sanayi performansında referans kabul edilen İstanbul Sanayi Odası (ISO) Türkiye İmalat PMI (Satın Alma Yöneticileri Endeksi) Ekim'de 51.2 oldu. Üst üste beşinci ay eşik değer 50'nin üzerinde gerçekleşen Türkiye İmalat PMI, Eylül ayına göre 1.3 puan düşüş gösterdi. Sektördeki yavaşlama belirtileri özellikle üretim ve yeni siparişlere ilişkin verilerde ön plana çıktı. Her iki gösterge de yılın son çeyreğinin başlangıcında hız kaybetti. Girdi temininde yaşanan zorluklar ve döviz kurlarındaki olumsuz dalgalanmalar aktiviteyi sınırladı. Firmalar yeni siparişleri kısıtlayan etmenler arasında özellikle elektronik parça tedarikindeki yetersizliklere işaret etti. Ekim ayında tedarik zincirlerindeki gecikmeler sektör içerisinde yaygın olarak devam etti. Prof. Dr. Pınar, Türkiye PMI verilerinin hala eşik değer olan 50'nin üzerinde olsa da hassas bir noktada yer aldığı görüşünde. Pınar, “Önceki aya göre kısmi bir gevşeme ortaya çıktı. Tedarikte yaşanan sorunlar nedeniyle mal teslimat sürelerinin uzaması perakende satışlar üzerinde olumsuz etki yaratıyor. Yurtiçi piyasalarda kur artışı nedeniyle alım gücü üzerinde ortaya çıkan baskının devamı halinde talebin daralması ve perakende satışları da olumsuz etkilemesi söz konusu olabilir” dedi.

Türkiye'nin ihracatı Ekim'de 20.8 milyar doları aştı

Genel ticaret sistemine göre dış ticaret verileri (milyon dolar)	Ekim			Ocak-Ekim		
	2020	2021	Değ. (%)	2020	2021	Değ. (%)
Ihracat	17.315	20.807	20,2	135.712	181.758	33,9
İthalat	19.714	22.270	13,0	175.987	215.572	22,5
Dış ticaret hacmi	37.030	43.077	16,3	311.699	397.330	27,5
Dış ticaret dengesi	-2.399	-1.463	-39,0	-40.275	-33.814	-16,0
Ihracatın ithalatı karşılığı oranı (%)	87,8	93,4		77,1	84,3	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

